

# BISERICA și ȘCOLA.



Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

## PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:  
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.  
Pentru România și străinătate:  
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

## PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin  
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;  
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.”  
Êr banii de prenumerațiune la  
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

## În fața curentelor contrarie bisericii.

Cu începere dela prima cuvântare rostită de apostolul Petru în Ierusalim după pogorirea Duhului sfânt, biserica Domnului a avut să lupte cu o mulțime de curente contrarie. Nici odată, așa ni-se pare nouă, nu a luptat, și nu s'au răsboit aceste curente în o formă și cu un mod atât de vehement ca chiar în timpul nostru. Idei anarchice au fost totdeauna în lume; dar anarchismul în forma lui de astăzi, cutezăm a afirma, chiar cu periclul de a fi desmintiți, betrânii un l'au cunoscut. Revoluțiunea cea mare francesă a putut se face în multe direcțiuni servitiu omenimii; dar în același timp este lucru netăgăduit, că a produs multă stricăciune prin faptul că prin această revoluțiune s'a inscenat pentru lumea veacului nostru înstreinarea omului de Dumnezeu, — ér din această înstreinare s'au născut curentele greșite de astăzi: socialismul, comunismul, nihilismul și anarchismul, — cari amenință atât de mult pacea și linișcea lumii de astăzi.

Ei bine, în fața acestor greșite curente, este neapărat de lipsă, ca toate confesiunile creștine să lucre mână în mână, ca să biruiască, și să pòta birui dușmanul comun: curentele contrarie și dușmănoșe atât bisericii, cât și ordinii sociale de astăzi. Și negreșit că lupta confesiunilor, lupta bisericilor creștine, va fi cu atât mai succésă, cu cât bisericile vor lupta mână în mână cu aceeași armă, cu sfânta evangeliă a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Chistos.

Între astfel de împrejurări, mărturisim, că orice încercare îndreptată, ca să apropie bisericile creștine una de alta, este un lucru de importanță.

Chiar pentru acesta încercarea bisericii romano-

catolice prin enciclica de astă vară a Sânteniei Sale, papei Leo XIII de reunire, și propriaminte împăcare între cele două mari biserici: biserica ortodoxă orientală și biserica apuseană romano catolică o privim de un semn pentru o încercare de apropiere în lupta contra curentelor de astăzi contrarie bisericii.

Și când este vorba de pace și de împăcare, așa credem noi, că om creștin și biserică creștină nu esistă, și nu pòte esistă, carea să nu dorască pacea. Dar pòte să greșim, și chiar dorim, ca să fim greșiti în punctul acesta, însă un lucru se pòte prevedé, și anume așa ni-se pare nouă că această încercare de apropiere nu are multe șanse de reușită.

Nu cercetăm, și nu voim a cerceta, dacă bine este pusă cestiunea de apropiere între cele două biserici. Și nu voim să cercetăm din motivul, că am duce cestiunea pre terenul dogmatic; ér pre acest teren din polemia purtată dela 1054 până astăzi între biserica orientală și apuseană ne am convins, că nu duce la scop. Și chiar pentru că este de dorit în interesul omenimii și umanității, ca să ajungem scopul cel mare, nu voim, și nici nu este bine și consult, ca să ducem cestiunea pre terenul dogmatic, pentru că sântem siguri, că nu vom poté ajunge, ca să-ne înțelegem.

Un pas pentru apropiere s'a făcut însă de bună seamă prin enciclica papei Leo XIII, de carea vorbim.

Înainte vreme și adecă după schisma cea mare dintre Occident și Orient, — biserica ortodoxă orientală a început pertractările de împăcăciuire între cele două mari biserici; ér acum le începe biserica occidentală, le începe Roma. În veacul XIII, XIV și XV biserica orientală a încercat în diferite rînduri, ca orientul și occidentul să-se apropie, și să-se în-

țelégă, ca astfel cu puteri unite să pótă lupta cu succes încontra dușmanului de atunci, încontra mohamedanismului. Încercările de atunci nu au succes din motivul, că Roma n'a abdis de abaterile introduse în simbolul credinții, și sfârșitul a fost, că turcii mohamedani au ajuns până la Viena, și au cuprins o parte însemnată din Europa.

Pentru acest nesucces de împăcare a trebuit să curgă mult sânge creștin, și o parte însemnată din poporile Europii să fiă împedecată în mersul lor spre civilisațiunea creștină.

Astăzi, așa credem noi, că numai este nimenea în îndoielă, că dacă încercările de împăcaciune dintre biserica orientală și cea apusă din veacurile XIII, XIV. și XX, ar fi succes, Constantinopolul și Orientul în genere n'ar fi cădut în mâinile Turcilor, și s'ar fi putut evita multe din ălele grele, cari au venit de atunci încóce asupra poporilor Europei.

Nici astăzi nu va succede o împăcare, seau apropiere între cele două biserici în forma, în carea s'a pus cestiunea. Pre terenul dogmatic cestiunea s'ar poté rezolvi numai prin un sinod ecumenic, carele ar adopta nestrămutate dogmele și instituțiunile vechi ale bisericii orientale, așa precum sunt acestea formulate de cele șapte sinóde ecumenice recunoscute de biserica noastră.

După ce însă întrunirea unui astfelu de sinod între împrejurările de astăzi se pare, că are puține șanse, seau este chiar nerealisabilă; astfelu în fața curentelor comune cele două biserici ar poté lupta cu succes, dacă s'ar evita cauzele, cari au produs divergințele din trecut.

### Religiunea și o scurtă privire preste istoria poporului israiltean.

La anul 536 în. d. Chr. a ocupat Babilonul Cir, regele Persiei. Dênsul a conces jidovilor, ca să se rentórcă din Babilon în patriă. Cu această ocaziune s'au întors din Babilon în Palestina 43,600 de jidovi. După rentórcere și-au reedificat templul din Ierusalim în urma stăruinții profetilor Ageu și Zacharia; și s'au renoit profetia despre venirea Messiei. Sub domnia Perșilor jidovii s'au potut desvolta liber prin instituțiunile lor religioase și naționale, având în fruntea lor instituțiunea marelui Archiereu împreună cu un sinedriu compus din bătrânii poporului în număr de 70. Sinedriul jidovesc decidea în mod independent în afacerile religioase.

După ce a cucerit Alexandru cel mare (336—323) imperiul Perșilor, jidovii au ajuns mai întâi sub domnia Ptolomeilor din Egiptet ér mai târziu sub domnia Seleucilor din Siria. Timpul cât jidovii au fost sub domnia Seleucilor din Siria este un timp de cea mai grea încercare pentru dênșii. În timpul acesta de cam 150 de ani jidovii au fost nentrerupt espuși de a-și perde credința în Dumnezeu și a-și perde naționalitatea.

Contra asupririi streine s'au răscolat jidovii sub conducerea Macaveilor, și sub conducerea lui Simon Macaveul le-a succes la anul 141 a-și elupta de nou independența și a-se apăra încontra tendenței de a-și perde naționalitatea. Acastă independență și-o au susținut jidovii până la anul 63, când în urma certelor duor frați Macavei: Hircan II și Aristobolus II pentru successiune la tron, comandantele Roman Pompeiu cuceri Palestina și o încorporă în imperiul Romei. Romanii lasară la început în domniă preste Palestina pre Hircan II din dinastia Macaveilor. Mai târziu însă în urma intrigelor idumeului Antipater și ale fiului său Irod Antigon, fiul lui Aristobolus II fî omorit și cu ajutoriul Romanilor Irod numit și cel mare la anul 37 înainte de Chr. deveni rege al Palestinei, la carea pre atunci aparțiunea; Iudea, Samaria, Galilea, Perea și Idumea.

Irod (cel mare) a domnit preste Palestina dela anul 37 în. d. Chr. până la anul 3 dupa Chr. Dênsul a fost un regent tiran și crudel față de toți aceea, pre care îi bănuia, că voiesc a-i usurpa domnia. De altă parte ca să se facă plăcut jidovilor a renovat și a împodobit templul din Ierusalim, reedificat după captivitatea babilonică.

După mórtea lui Irod împératul roman August împărți domnia preste Palestina între cei trei fii ai lui Irod astfelu, că: Archelau, fiul cel mai bătrân al lui Irod, căpétă: Iudea, Samaria și Idumea, Irod Antipa: Perea și Galilea, ér Filip: ținutul de lângă lacul Tiberiadei. Archelau, fiind acusat de jidovi a fost depus din domniă la anul 6 după Chr. și esilat în Galia, ér provinciile stépánite de dênsul: Iudea, Samaria și Idumea au fost încorporate la Siria. Proconsulul din Siria, care avea reședința în Antiochia, administra țerile stépánite mai nainte de Archelau prin un procurator, care avea reședința în Cesarea Palestinei, și carele mergea numai în cauze mai însemnate la Ierusalim. Un astfelu de procurator a fost și Pilat din Pont, și anume al cincelea procurator, care a urmat după Archelau. Filip a murit la anul 34, ér Irod Antipa a murit în exil

la anul 39. La anul 41 împăratul roman Claudiu institui de rege preste întregă Palestina pre un nepot al lui Irod cel mare, și anume pre Irod Agrippa I. Acesta muri la anul 44 și după dânsul întregă Palestina se prefacî în provincia romană, și se administră prin procuratori.

(Va urma.)

## Procanon.

*Ce cuprinde în sine cele ce sînt de lipsă spre înțelesul cel deplin și desăvârșit al canoanelor și atîtă tocmela bisericăscă, spre folosul mai cu samă a Românilor, alcătuit și întocmit de*

**Petru Maior.**

Anul de la Christos 1783.

[Continuare]

CAP. VII. <sup>1)</sup>

*Să răsipesc cele ce împotriva aceștii învățături arunca Italianii.*

Italianii vrînd și prea cu asupra pohtind să înalțe pre Papa deasupra Besericii și a soborului și să supue supt picioarele lui pre toți Episcopii, Mitropoliții și Patriarcii într'atîta, cît fără de Papa nemica să nu plătească, nici Arhieriei, nici Soborul a totă lumea; ci de și n'au ceva putere totă de la Papa, să se înțeleagă împrumutată, capătată și cerșită; el să o lărgiască acea putere cît va vrea și să o strămpteze cît i se va părea, și să o rădice sau despre o parte saŭ de tot, cînd va socoti. El singur să fie în Beserică adevărat stăpîn, și poruncitor, precum preoților așa și mirînilor, el singur, iar nu Soborul să se creadă a dogmelor nesmîntnic tălcuitorii și hotărâtoriu. Ba el nu numai în Beserică ci și în cetate monarh ca și craii și împărații să-i fie lui supuși; el pe care va vrea să-l pue jos den tronul cel împărătesc, carea au și făcut'o și pe care va vrea să-l înalțe la acelaș, precum au înalțat pe Pippin al Francilor și cui i se va părea țările să i le împartă. Acestea ziseiu, vrînd Italianii că ceialalți latini, precum sînt mai ales Frâncii și Nemții și acestea și cealelalte înoiri acum le defaimă și le lăpadă den tôte laturile, unghiurile și crăpăturile pămîntului (și) să nevoesc a cerca dovediri. Dar cea mai mare proptea au aflat întru acêsta, că Papa iaste următoriu scaonului Sfîntului Petru. De unde dupre firea urmării zic, că ori-ce putere au avut Sfîntul Petru totă întreagă trăbue să se dea Papii, și întru tôte

precum au fost Sf. Petru așa și Papa desăvârșit iaste. Drept aceia fără măsură înalță pre Sf. Petru și prea cu asupră măresc puterea lui și osebirea de ceialalți Apostoli, nu pentru ca să laude pe Sf. Petru, ci ca apoi să aibă de unde trage cu viclenie înalțarea, vâlfa, tiful și monarchia Papii cea de liniște și dragoste stricătore. Pun dară înainte:

a) „Tu ești Petru și pre acêstă piatră voi zidi Beserică mea și porțile iadului nu o vor birui prea ea“ (Math. c. 16 s. 18). Dintru acêstea cuvinte a sfintei Evanghelii culeg Italianii cum că precum piatră iaste fundament și temeiu(l) căsii, așa și Sf. Petru singur iaste fundament și temeiu nemișcat și neclătît a credinții și a bisericii într'atîta, cît a lui să fie diregătoria și puterea, și pre Apostoli în credință, în cucernicie și în diregătorie să-i fie, să-i întrăească și ori în ce ar greși, să-i îndrepte. Tôtă credința de la dânsul așa să atârne, cît fără dânsul nemica să nu plătească totă biserică lui Hristos, nici nesmîntnire să nu fie.

Fiind că totă indoiala și încălcitura întru acêstă price esto pricinuită de înțalesul cuvîntului acestuia (Piatra), mai nainte de a răspunde la ceale ce aruncă Italianii, se cuvine să vedem ce însemnează întru acest loc acel cuvînt, Piatră. Multe înțelesuri acestui cuvînt au scornit unii și alții, dar de vom lua sama la ceale ce Sfinții Părinți tălcuesc de obște despre dânsul, aflăm că prin piatră nu să înalțege altă, fără numai mărturisirea credinții ce o au făcut Sf. Petru despre Domnul Hristos, zicînd: „Tu ești Hristos Fiiul lui Dumneșeu celui viu.“ Pentru acêia au adaos „și eu zic fie, tu ești Petru și pre acêstă piatră voi zidi beserică“ adică pre credința mărturisirii (Ioan Gură de aur în Omilia 54 a tălcului Evanghelii de la Matheiu). Cealelalte mărturii din Sf. Parinți, de vei vrea le poți vedea la Ballerin, carele totuși rîu să folosaste cu dânsule. După ce am hotărât înțalesul cuvîntului piatra, fără grotate cunoștem, că nimic nu se pôte culége den locul acela al sfintei Evanghelii pentru monarchia sau osébirea puterii Sfîntului Petru de la ceir ce iaste a celorlalți Apostoli. Căci de au făgăduit Domnul Hristos lui Petru, că pre mărturisirea lui va zidi beserică; acea vrednicie s'au dat și celorlalți Apostoli, zicînd: „Dirept acêia mergînd învățați tôte limbele“; dar au poroncît Hristos tuturor Apostolilor să inveațe și să propoveduiască credința, au poroncît dară să mărturisască cum că Hristos iaste Fiiul lui Dumneșeu celui viu, creșînd drept acêia limbile mărturisirii Apostolilor să zidea Beserică pre acea mărturisire. Nu iaste dară numai Sf. Petru piatră, ce și cei-lalți Apostoli, precum se mărturisiaște în Epistolia cătră Efeseni, cap. II: „Zidiți fiind pre temelia Apostolilor și a prorocilor, fiind în capul unghiului singur Hristos Iisus, „întru carele totă zidirea împreună alcătuiindu-se crêste spre Beserică sfîntă întru Domnul, întru care și voi împreună vî zidiți spre lăcaș lui Dumneșeu cu Duhul“; și la Apoca-

<sup>1)</sup> Autorul desvîltă abuzurile săvîrșite de Biserica Romei provenite din puterea papală lumescă, și aduce dovezi istorice. Apoi desfășură argumentele Romano-Catolicilor pe care se basază ei, sprijinind superioritatea Papei față de toți Apostolii și puterea sa lumescă. Acêsta o face Petru Maior în scop de a combate cu probe scripturistice și istorice supremația papei în Biserica lui Christos.

lips, cap. 20, s. 14 : „ . . . și zidiul cetății având temelii 12 și într'ansle numele celor 12 Apostoli ai mielului.“ Sfântul Ioan Gură de aur încă chiamă pe Ioan Evanghelistul stălp tuturor Beséricilor : ce sînt în lume, care chieile ceriului le are. Omilia 1., în tălcul lui Ioan Evanghelistul. „ Așa dară când Hristos au numit pre Sfântul Petru piatră nu i au fagăduit nici o putere mai mare de cât cum au dat apoi celorlalți Apostoli. Nici nu iaste întru mărturisirea credinții nici o deschilinire sau osebire întră Stăntul Petru și întră ceilalți Apostoli, fără numai cât Sfântul Petru întâia dată au început a propovedui după pogorirea Duhului Sfânt. la Fap. apost. c. II, și pôte ca doară acéstă zidire au înțales Domnul Hristos când au zis : „Și pe Piatra acósta voi zidi Besérica, că atunci prin pro(po)vedania lui Petru au început a se zidi Besérica întorcându-se la credință trei mii de suflete. „Piatră se zice pentru că întâiu neamurilor au pus temeliele credinții ;“ sf. Augustin în cuvântul despre catedra lui Petru. Carele înțales de-l veți priimi, bine vezi că nici o putere asupra Apostolilor, nici monarhia n'au căpătat Sf. Petru când au fost numit Piatră. Că a vorbi întâiu de cât alții nu iaste a avea mai mare putere de cât alții, nici a avea pe alții supuși sieși. Totuși n'au fost puțin dar, nici micșorată cinste când s'au învrednicit Petru întâiu a mărturisi pre Hristos.

CAP. VIII. <sup>2)</sup>

„Și voi da ție cheile împărății cerurilor și ori ce veți lega pre pământ, fi-va legat și în ceriuri, și ori-ce veți deslega pre pământ, fi-va deslegat și în ceriuri.“

Adevărat nu tăgăduim, i s'au fagăduit Sfântului Petru cheile împărății cerurilor și putere de-a deslega de păcate, și a lega sau a pedepsi. Dar ian să vedem óre când au fost s'a dat, numai lui Petru singur, au și celorlalți Apostoli asemenea și întocma acea mare și minunată putere s'au dăruit? Ba tuturor întocma, că nu lui Petru singur, ci tuturor graiaște Hristos : „Luați Duh Sfânt, cărora veți lăsa păcatele, lăsa-se-vor lor, ori-cărora veți opri, oprite sînt.“ Și óre cătră cine se zicea cuvintele acésta : „Adevăr grăesc voao, ori câte veți lega pre pământ, fi-vor legate în ceriu, și ori câte veți deslega pre pământ fi-vor deslegate în ceriu (Mat. c. 18, s. 18).“ Au cătră singur Petru s'au zis ? Ba, ce voao, adică la tótă ceta apostolească. Ba și cele ce s'au zis cătră Petru despre chiei, cătră toți în persóna lui zice sf. Augustin că s'au zis : „Besérica dară carea să întemeiază în Hristos chieile împărății cerurilor de la el au luat în Petru, adică puterea de-a lega și a deslega păcatele.“ „Petru că aceștii Besérici

<sup>2)</sup> În capitolul VIII dovedește că puterea cheilor, adică de a ierta și ține păcatele credincioșilor, sau de a pedepsi și aforisi este dată absolut și în măsură egală tuturor Apostolilor și nu numai lui Petru. Christos n'a înființat Monarhie în Biserica sa.

cheile împărății cerurilor s'au dat când s'au dat lui Petru și când să zice lui, cătră toți să zice paște oile.“ „Că cheile acestea nu un om, ci unciunea Beséricii le-au luat . . . căci ca să cunósțeți că Besérica au luat cheile împărății cerurilor au zis într'alt loc, că Domnul zice tuturor Apostolilor sei : Luați Duh Sfânt, și îndată, de veți lăsa păcatele, lăsa-se vor lor, de le veți ținea, ținea-se-vor. Acéstea de chiei să ții.“

CAP. IX. <sup>3)</sup>

„Simone a lui Ioana, iubește-mă mai mult de cât aceștia, zice lui. Adevărat Dómne, tu știi, că te iubesc. Îi zice lui : Paște mielușei miei, paște oile méle.“ (Ioan c. 21. s. 18) Cu acest loc a Sfintei Scripturi se înfălesc tare Italianii și a tătă în dănsul bizuală au, în cât numai a-l zice și a-l-spune afară împotriva noastră își nălucesc a fi biruință. Căci, zic ei, că zicend Domnul lui Petru, paște oile méle, de odată l-au rânduit dascal, poruncitor, păstor și povățuitoriu de obște a tótă lumea pe sub sóre. Și fiind că fără hotărâre zice : Paște oile méle, se înțelége și Apostolii a fi supuși lui Petru și a avea lipsă de păstoria, povățuirea lui și de îndreptarea lui, să facă cu dănsii ce va vrea, într'atăta, cât de i să va părea și puterea apostolicească, ce Hristos le-au fost dat, să o pótă lua de la dănsii și să-i lipsască și să-i lapede den apostolie și den împărățirea ce Hristos le-au dat preste tótă lumea, și așa aceștea, ca să înalță pe Papa, fac pe toți Apostolii nimica. Inșă ca să nu gândești cum-va că doară acéstea sînt clevetire și ocări de la mine asupra Italianilor, cetețule bune ! Ți-oi aduce înainte nu cele ce am auzit însuși cu urechile mele de la dănsii, petrecend nu puțină vrème cu dănsii, tocma acolo unde să vād a fi ceva, nu ți-oi aduce acestea, ce cele ce scrie cel mai vestit întră tălcuitorii Italiani, Cornilie a Lapide, carele la tălcul cuvintelor paște oile méle, așa grăiaște : „Dintru acest loc dară chiar iaste, cum că Sf. Petru și următorii lui, Arhieriul de la Roma, iaste cap și mai mare Beséricii, și toți credincioșii, încă și Episcopii și Patriarchii și Apostolii lui sînt supuși, și de la el trábue să se pască și să se povățuiască. Apostolii ceialalți dară, fiind că era oile lui Hristos, pentru aceia sînt și lui Petru asemenea oi. Drept aceia trébua Petru pe dănsii a-i chivernisi și de i-ar greși unde-va a-i îndrepta, picinile lor a le așeza, și de tot a-i povățui.“ Mari adevărat și necuvióse ocări asupra Apostolilor sînt

<sup>3)</sup> În capitolul IX, autorul expune pe larg argumentele scripturistice și ale tradiției Bisericei prin care probéză până la convingere că nu i s'a dat lui Petru nici un drept exclusiv între Apostoli mai mare, și că frazele : „paște oile méle și iubește-mă mai mult de cât aceștia“ se raportă la reabilitarea în apostolat a lui Petru, de unde căduse prin întreita lepădare. Ne mai raportă Petru Maior că spune cele ce au auzit însăși cu urechele sale de la dănsii petrecend nu puțină vrème cu dănsii, tocmai acolo, unde se vād a fi ceva. . . .

acéstea, ce acest Iezuit aici au grămădit. Dar ascultă încă ce grăiaște despre puterea Apostolilor la talcul cuvintelor acéstea: Tu ești Petru? Ascultă ziseiu și veți în câtă nesocoteală și în adâncime de nepricepere cade cela ce lăsându-se să-l domnească patima să instreinează de tălcurile și învățăturile sfinților Părinți. „Aceiași putere, zice, să dă Apostolilor de la Hristos preste totă lumea care să da aci lui Petru singur, ca să se însamneaze cum că el iaste într-o acéastă putere cel mai întâiu și mai mare ca pe ceilalți Apostoli, ca pre cei supuși și grijii lui încredințați într-o aceia să-i pôtă, și une ori să i și trebuiască chivernisi, strămpta, îndrepta, ba încă aceiași de-ar fi de lipsă, de la dânsii a o lua și de dânsa a-i lipsi.“

O Hristóse! de vom crede neînțeleptiei omului acestuia, cât de mutătoare, jucătoare și nestatornică putere ai dat Apostolilor tói și păstorilor a totă lumea. O maică Biserică! de ne vom da după înțeleșurile, cum ne înveți, că cele ce au învățat sfinții Apostoli sînt fără îndoială? Căci de-au putut Apostolii greși așa tare, cât sf. Petru să pôtă și să trebuiescă încă a le lua puterea și a-i lipsi de păstornicie și de apostolie, cum epistoliile lor, cum evangheliile lor vor fi nesmântuice? Póte dóră prin aprobația și judecata lui Petru? Dar de e acésta adevărată, cine va întări Evanghelia lui Ioan, carea s'au scris după răstignirea și mórtea lui Petru? Fă-te Dómne ajutător noao și nu lăsa să se vestescă unele blăstămuri ca acéstea în Besérica ta ci mute să se facă gurile cele ce grăesc asupra Apostolilor tói.

Adevărat au rânduit Domnul Hristos pre Petru păstor și povățuitor a totă lumea și grijii lui au încredințat pre toți credincioșii. Dar și pe ceia l-aiți Apostoli cu aceiași vrednicie în tocmai i-au împodobit, cât în nemica nu se afla mai slabi sau mai jos de cât Sf. Petru. Și ei sînt dascali a totă lumea: „Mergînd învățați tóte limbile.“ (Mat. c. 28, s. 18). Și ei sînt păstori, căci i au pus Duhul Sfânt socotitori ca să pască Besérica lui Dumneșeu (Fap. Apost. c. 20, s. 21). Și ei sînt poruncitori (Fap. Ap. c. 16, s. 4). Și lor li iaste încredințată grija tuturor oilor și a tóte Besericilor (II cătr. Corint. c. 11. ș. 28). Fără de céle denafară, zis'o Pavel de sine, năvălire asupra mea în tóte zilele și grijă de tóte Besericile.

Drept aceia când au zis Hristos cătră Petru, paște oile méle, n'au zis să pască Petru și pe Apostoli, că Apostolii nu sînt oi, ci precum sus au adevărit și ei sînt dascali și păstori în totă lumea, fără hotărîre și fără mărginire ca și Petru. Apoi arată vre o pildă să fi păscut, să fi învățat, să fi îndreptat sf. Petru pre Apostoli? iară eu îi voi arăta că pe Petru l-au îndreptat Pavel, precum însuși Pavel mărturiseste cătră Galateni. c. 2 sîh 11: „Când au venit Petru în Antiohia în față-i stătu-i împotrivă că vrednic de hulit era. Iar când am vedut că nu umblă drept cătră adevărul Evangheliei,

ziseiu lui Petru înaintea tuturor: Dacă tu Judeu fiind, trăești ca etnicii, iar nu ca Judeii, pentru ce silești pre etnici să trăescă ca Judeii? (sîh. 14.)

Dar în ce chip să păstoriaască Petru (zice Maxim Peloponisianul, pentru începătoria Papii, c. 17). „Pre păstorii carii și ei aceiași lucru au luat de la Domnul să păstorescă totă lumea. Nu zic cuvintele Domnului „paște pre păstori“, ci pre miei și pre oi; iar Apostolii nu sînt nici miei, nici oi. Iar póte că veți zice, dară cum nu sînt Apostolii miei și oi, când Hristos le zice: Iată eu vă trimiț pre voi ca pre niște oi pren mijlocul lupilor. Nu zicem că Apostolii nu sînt oi, ci zicem că sînt cătră Hristos ca niște oi, iară nu cătră Petru. Căci după cuvîntul acela al lui Hristos și Petru iaste óie, de vréme ce au fost și el atuncea când au zis Hristos cuvîntul acesta, împreună eu cei-l-aiți Apostoli. Și pentru căci s'au trimes și el împreună cu ceia-l-aiți ca o óie în mijlocul lupilor. Deci cătră Hristos carele iaste păstorul cel adevăret, Apostolii și Petru singur, toți sînt oi. Iar cătră ceia-l-alt norod ei sînt păstori, iar norodul sînt oi, pre carele au zis Domnul să le pască Petru, iar nu pre Apostoli. Și nu numai lui Petru au poruncit Hristos să-i pască oile lui, ci și celor-l-aiți Apostoli tuturor aseménea cu Petru“, Sf. Ambrosie în cartea II despre vrednicia preoției, cap. II zice: „S'au poftorit de trei ori de la Domnul: Paște oile méle; și care oi, carea turmă atunci fericitul Petru au primit? Dar și cu noi acélea le-au primit și cu dânsul acelea noi le-am primit tóte.“ Dintru acéstea, (a) acestui Sf. Părinte cuvinte doao lucruri culégem, care de luare aminte sînt vrednice. Unul, că Apostolii nici cum nu se socotesc într-o oile acélea, ce Hristos lui Petru, ca să le pască, le-au încredințat. Că zice Sfântul, că acélea oi le-au primit Petru și acelea ca să le pască i s'au dat, care și acum le primesc Episcopii. Inșă Episcopii nu primesc pre Apostoli, ci pre cei mai de jos. Apostolii dară nu sînt oi lui Petru, ci împreună slugi Evangheliei. Altul, că nu numai lui Petru, ci și celor-l-aiți Apostoli și următorilor lor să înțeleag a fi zise acélea cuvinte: Paște oile méle, macar că numai cu Petru vorbea atuncea Hristos; precum și sf. Augustin, Episcopul Iponului în Africa, cuvîntă în locul mai sus la cap. 8 adus: „Și când se zice lui Petru, cătră toți se zice paște oile“. Sf. Ioan gură de aur așa cuvîntă: „Iubește-mă pre mine Petre, paște oile méle, carea nu numai cătră Petru s'au zis, dar și cătră flește-carele dintru noi, căroră, cât de mică turmă, a fi încredințată se vede.“ Înțelege dară aceia sfântul că cuvintele acelea, paște oile mele întâi, și mai ales se înțeleg despre preoți, adică despre Episcopi, Apostoli, nu dóră lui Petru singur s'au zis acelea, ci întocma tuturor. Sf. Vasile cel mare în orânduiala 22: „Acésta însuși Hristos ne'nvață, carele pre Petru l'au pus după sine păstoriu besericii sale. Petre iubește-mă, mai mult de cât aceștia. Paște oile mele. Și afară de aceia tuturor

de aci înainte, păstorilor și dascalilor aceiași putere le-au dat.“

Dar acésta însă bine să însemnezi, iubitoriule de adevăr ceteteule ! Că tocma de s'ar înțelége și numai pentru Petru cuvintele acelea, paște oile, și însămnăze macar ce putere are cuvântul acela (paște); mai mare putere nici cum nu va însemna de cât cuvintele acelea: „Precum m'au trimis pre mine Tatăl și eu trimit pre voi.“ și: „Mergând învățați tóte limbele,“ și altele ce s'au zis de toți Apostolii în tocma. Au mai mult va fi a paște oile de cât a învăța tótă lumea, de cât a fi trimis spre povățuirea lumii, în tocma precum au fost trimis de la Tatăl Hristos?

(Va urmă.)

## Anunț literar.

*În tipografia noastră diecesană a apărut*

### CALENDARIUL

*pe anul dela Christos 1895.*

Suntem în plăcuta pozițiune a anunța și în anul acesta aparițiunea dintre tóte calendarele românesci cea mai timpurie a calendariului tipografiei noastre diecesane din Arad.

După observațiuni de mai mulți ani de-a rândul am constatat, că dintre tóte calendarele românesci, acesta are trecerea cea mai mare la poporul nostru și cu deosebire prin părțile ungurene și bănățene, unde a pătruns deja prin tóte stratele noastre sociale și se află ca indispensabil de lipsă aprópe în casa fie-cărei familii românesci.

Acest lucru asigură o nouă garanție, că calendariul tipografiei noastre, care apare de 16 ani, e o carte bună, folositoare și instructivă, și că va fi intimpinat de aceeași simpatie vechie, de care fú împărțășit și în anii de mai nainte.

Inregistrăm aci cuprinsul întreg de peste 127 pagine, care probéză în destul valórea lui literară și calendaristică:

*I. Partea pur calendaristică* cuprinde: 1) Chronologia pe anul 1895; Păscălia sau semnele cronologice pre anul 1895; Sărbătorile și alte zile schimbăciose; Cele patru anutimpuri; Regentele anului (Saturn); Eclipse (întunecimi); Posturile de peste an și deslegările de post; apoi urméză lunile după stílul Iulian și Gregorian, cu un anex despre lucrările ce sunt a se face la fie-care lună în economie și agricultură. 2) Calendariul Evreilor. 3) Calendariul Mohamedanilor. 4) Calendariul lui Falb (despre zilele critice). 5) Arătare despre datul anului 1895. 6) Calendariu meteorologic séu fazele lunilor și profetii climatice pentru anul 1895. 7) Caracteristicile anului 1895. 8) Genealogia casei domnitóre austriace. 9) Casele domnitóre din celelalte state europene. 10) Șematismul Metropoliei ortodocse-române din Ungaria și Transilvania în general și al diecesei Aradului

în special, cu date statistice și despre tóte protopiatele diecesei aradane, cuprindând tóte comunele bisericesti cu preoții și învățătorii lor. 11) Consemnarea țăgurilor din Ungaria, din Ardeal și Banat. 12) Tacselpostali și telegrafice. 13) Monetele séu banii de metal ce se află în curs în Austro-Ungaria. 14) Tarifa zonelor delacăile ferate. 15) Scala timbrelor.

*II. Partea literară:* 1) Dorca Istețul Drăgănescilor, novelă din popor de Vasiliu Sala, învățător. 2) O nópte la țără, poesie de V. Alecsandri. 3) Nópte de veră, poesie de G. Coșbuc. 4) Știința în serviciul omenimii (al cincilea capitol). 5) Cântec oriental, poesie de G. Coșbuc. 6) Mărul cel de aur (din mitologia grecescă) 7) Fresco-Ritornele, improvisări de G. Coșbuc. 8) Țiganul la fugă, anecdotă de T. Speranță. 9) Poesii fără titlu, de Vióra Magdu. 10) Versul unei fete, de T. Daul. 11) Doine și hore de pe lunca Aradului, T. Daul. 12) Baladă populară, V. Sala. 13) Doine și hore din Vascău, V. Sala. 14) Varietăți. 15) Distracțiuni și 16) Anunțuri din tóte branșele.

Calendarul se află de vândare la tipografia noastră și la tóte librăriile din țără. Mai adaugem, că calendariul tipografiei noastre, în raport cu volumul seu, este cel mai ieftin calendar românesc. Prețul broșurat numai 30 cr. La comande se dau rabatul cuvenit.

## D I V E R S E.

\* *Esamen de cualificațiune învățătorescă.* În zilele 1, 2 și 3 Noemvre calend. nou anul curent s'au ținut asamen de cualificațiune învățătorescă la seminariul nostru diecesan. La esamen s'au însinuat de toți 39 de preparanți absoluți. Dintre acestia pre basa esamenului scripturistici au fost admiși la esamenul verbal 35, ér 4 au fost respinși. Dintre cei admiși la esamenul verbal au prestat cu succes esamenul de cualificațiune învățătorescă 34, și a fost respins 1. Felicităm pre nouii lucrători în agrul cel sfânt al Domnului!

\* *Botezul principesei Elisabeta.* Se anunță din Sinaia, că Luni după amiazi a avut loc botezul, în religia ortodoxă, a principesei Elisabeta, al doilea copil al A. S. R. principelui Ferdinand. A oficiat I. P. S. S. mitropolitul primat în prezența M. S. Regelui, a M. S. Reginei, a Altețelor Lor Regale principele și principesa moștenitoare, a A. S. R. principesci de Meiningen, a consiliul de ministri și a persónelor invitate. Numérose telegrame de felicitare au fost trimise din tótă țera Altețelor lor Regale principesei Maria și principelui Ferdinand, cum și Maiestăților Lor Regelui și Reginei.

† *Țarul Alecsandru III a murit* Joi în 1 Noemvre n. la 2 óre 15 minute d. am. în palatul imperial din Livadia. Imorméntarea i-se va face în San-Petersburg. — Fiul seu Nicolae II a dat un manifest, în care anunță, că s'a urcat pe tronul tătâne-seu și proclaméză de clironom presumpțiv pe marele principe Georgiu.

† *Necrolog.* Ni se serie din Ignesci, că în 7 Octomvre v. c. a adormit în domnul zelosul învățător Lu pu

Rufu, în etate de 39 ani având 21 ani de funcțiune publică ca învățator brav, zelos și diligent, care și-a împlinit chemarea sa până în ultimul moment cu promptitudinea și cu sfințenia ce pretinde interesul școlilor noastre populare.

Defunctul a lăsat după sine în adunc doliu pe soția sa, doi copii, cari îl deplâng, și întreg poporul din comună, care l-a iubit ca pe un adevărat învățator, dela care au învățat, cu deosebire generațiunea mai tineră, multe lucruri bune și folositoare, precum: a ceti, a scrie și a cânta.

Înmormântarea i-s'a făcut cu pompă cuvenită Duminecă în 9 Oct. v. c. prin părintele protopresbiter tractual și inspector de școle, ajutat de alți trei preoți și doi învățatori, în ființa de față a întreg poporului din comună. Fie-i țărina ușor!

\* *Noțiuni generale de musică.* La București în tipografia și fonderia de litere Dor. P. Cucu a apărut: „Curs elementar de musică“ pentru usul școlilor în genere, de Constantin M. Cordoneanu. Cursul cuprinde patru părți, fie-care parte în edițiune separată de câte 50—60 pagine. Prețul unei părți 1 leu.

Di C. M. Cordoneanu profesor de musică și director al revistei „România musicală“ a suplini un gol mult simțit la noi pe terenul instrucțiunii musicale. Dincăce de Carpați cu deosebire, instrucțiunea musicală se face după școle (manuale) germane, cari pentru noi au defectul, întău: că manualele germane cu sistemul lor special german ne abat dela uniformitatea ce trebuie se observăm Români de pretutindena și în instrucțiunea musicală, căci după-cum scim, în România se practică sistemul italian; și al doilea defect consistă în traducțiunile greuoie și de multe-ori prea caprițioase, ce le fac de pe manualele germane profesorii și dirigenții de coruri dincăce de Carpați. Afară de aceste defecte sunt și altele, dintre cari cel mai simțit este, că elevii sunt siliți a-și copia însiși manualul, un lucru aceste care dela o vreme devine nesuferit, de unde rezultă apoi șlendrianismul și desinteresarea.

În cursurile dlui C. M. Cordoneanu însă avem noțiunile de musică cuprinse aproape toate într'un nucleu bine arangiat, și elevilor nu le mai rămâne decât se-și copieze cel mult lecțiunile mai ample de exerciții practice, ce i-le dă profesorul deodată cu regulele teoretice din manual.

În general dis, cursurile d-lui C. M. Cordoneanu arangiate după un sistem chibzuit și bine precizat, ne presentă tractate de noțiuni și cunoștințe musicale într'un întreg, care și celor mai puțin inițiați în musică, numai nițică diligență le mai trebuie, ca cursul făcut de pe aceste manuale se devină complet. Apoi mai trebuie se notăm încă o parte bună a acestor manuale, că cu puțină instrucțiune privată, ele se pot folosi cu succes și la învățarea notelor pe instrument, cu deosebire pe violină și flaut, și cei ce știu manua aceste instrumente, dăr n'au cunoștința musicală a notelor, de pe aceste manuale ușor își pot câștiga cunoștințele suficiente, pentru-ca ulterior se urmeze a progresa singuri. — Recomandam deci

aceste cursuri elementare de musică atențiunei corurilor noastre și tuturor amatorilor de musică.

În legătură cu acesta, mai amintim, că de același autor avem în traducțiune bună românească și „Studii practice pentru teoria musicală“ divizată în trei părți, în armonie, contra-punct și fugă, de Ernest Fr. Richter. Pentru ori ce comande a-se adresa la administrațiunea revistei „România musicală“ în București.

\* *Statistica divorțurilor.* Hoeton, membrul parlamentului engles publică în revista „New Review“ următoarea statistică a divorțurilor în Europa: În Anglia se vine la 577 căsătorii un divorțiu, în Rusia la 450, în Scoția la 331, în Austria la 184, în Belgie la 169, în Ungaria la 145, în Svedia la 134, în Holandia la 132, în Franca la 62, în Danemarca la 36, în Italia la 421 căsătorii un divorțiu. Dintre orașele mari mai rău stă în Berlin, unde la 17 căsătorii se vine un divorțiu, în Viena la 43, în Paris la 13. Cununa se cuvine districtului Tolland în Conecticul în Statele-Unite, unde din câte șese căsătorii una se desface prin proces.

\* *Câte religii cunoscute se află pe pământ.* Sunt șapte religii mari: Religiunea ortodoxă, catolică, protestantă, obreă, mohamedană, budistă și idololatrică. Catolicii sunt cam la 130,000,000, Mohamedanii 175,000,000, Protestanții 120,000,000, Ortodoxii 80 mil. Ebreii mai puțin de 10,000,000 și Idololatrii mai mulți ca 8,000,000. — Aceste religii mari însă se subimpart aproape în 1100 eresii.

## Concurs.

Pentru îndeplinirea unui post de capelan temporal pe lângă emeritul paroch Andreiu Fizeșianu la parochia de clasa primă din comuna Pesac, protopresbiteratul B.-Comloșului pe baza decisului Ven. Consistoriu aradan de dato 15/27 Septemvre a. c. Nr. 4905/1894. se escrie concurs cu termin de alegere pe 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele: a) Una sesiune pământ arător constător din 30 de jugere și circa 4 jugere grădini, pământ aratoriu, care aduce un venit curat anual de 600 fl. v. a.; b) Birul usuat dela 250 de case face 100 chible de grâu à 3 fl. la olalta 300 fl. v. a.; c) Venitul stolar inca aduce un venit anual de 300 fl. v. a. — Tote la olaltă computeate dau o sumă de 1200 fl. v. a.

Alesul capelan va folosi  $\frac{1}{3}$  parte din întregul venit susamintit având totodată în aceeași proporțiune a suporta și dările publice recerute.

Recursele instruate conform Regulamentului pentru parochii de clasa I-a au a se adresa cătră comitetul par. din comuna Pesac și a se subșterne Prea On: Domnu protopresbiter Paul Miulescu (în B.-Comloșiu) (Nagy-Komlos) Torontal dela prima publicare în 30 de zile.

Recurenții sunt poștiți ca în ore-care Domineca ori serbatore să se prezenteze în sf. biserica din comuna Pesac pentru de a-și arăta desteritatea în cântările bisericesti și predicare.

Pesac, la 2/14 Octomvre 1894.

Petru Tintoi, m. p.  
preș com. par.

Euthimiu Bujoru, m. p.  
not. com. par.

În conșelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. prot.

Să escrie concurs pentru parochia de a III-a clasă din **Tagadău**, protopresviteratul Beliu, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Dotățiunea parochială este: 1) Birul preoțesc dela 120 case câte  $\frac{1}{2}$  măsură de bucate; 2) Veniturile stolare dela 120 case, 3) Pământurile parochiale de 25 cubule; 4) Pascalău, de 12 holde catastrale; — 25 de zile de plug; 5) 75 de zile de lucru cu mâna, — pentru locuința alegândului preot se va îngriji comuna bisericăscă.

Aspiranții la această parochie au să-și subșternă suplicile ajustate cu documentele prescise adresate comitetului parochial, la protopresviterul tractual Petru Suci, în Ucurișiu (Ökrös) în terminul susespus, și în vederea §-lui 18 din regulamentul pentru parochii, să pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cântă, respective a celebra și a cuvânta.

Ucurișiu, 11/23 Octomvre 1894.

Pentru comitetul parochial:

*Petru Suci, m. p.*  
protopresviter.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci la școala confesională gr. or. rom. din **Rădmănești**, se escrie concurs cu termin de alegere de **30 de zile** dela prima publicare a concursului în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1) În numărariu 300 fl.; 2) Pentru conferințe 5 fl.; 3) Pentru scripturistică 5 fl.; 4) 16 m. lemne pentru încălzirea salei de învățământ și 5) Cortel în edificiul școlar cu grădină pentru legumi.

Reflectanții să-și înainteze recursele cuvincios ajustate subscrisului protopresbiter în Belincz u. p. Kiszetó, și să se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserica locală pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Rădmănești, în 14/26 Octomvre 1894.

Pentru comitetul parochial:

*G. Crăciunescu, m. p.*  
protopresbiter.

—□—

Pentru deplinirea stațiunii învățătoresci dela școala confesională romană gr. or. din **Arad-Gaiu**, se escrie concurs cu termin de alegere pre **30 Octobrie a. c. st. v.**

Emolumentele impreunate cu această stațiune învățătorescă sunt: în bani: 300 fl. v. a. 5 fl. pentru conferințele învățătoresci, 4 stângeni de lemne, din cari are a se încălzi și școala, și quartir constătătoriu din o odaie până la primavără, ér de atunci întreg quartirul învățătoresc. De curașitul școlei va îngriji însuși învățătoriu; recurenții la această stațiune învățătorescă au a-și substerne recursele instruate cu testimoniu preparandial și de cualificațiune cu calcul „bun” adresate comitetului parochial părintelui protopresbiter și inspector școlar Moise Bocșan până în 29 Octomvre st. v. a. c. inclusive, pentruca apoi în 30 Octobrie a. c. st. v. să se pōta ținea și alegerea. și tot de odată a se presenta până atunci în vre-o Dumineca séu serbatōre în sfânta biserica spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Arad-Gaiu, din ședința comitetului parochial, ținută în 18 Septemvre 1894.

Comitetul parochial.

Cu invoirea: **MOISE BOCSAN**, m. p. insp. cerc. școlar.

—□—

În lipsă de competenți să escrie de nou concurs pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr. or. română din **Curtacher**, cu termin de alegere pe **21 Novembre (3 Decemvre) 1894.**

Emolumentele sunt: 1) 260 fl. v. a. 2) Două jughere de pământ parte arătoriu parte fēnaș în preț de 25 fl. v. a. 3) Pentru conferință 8 fl. v. a. 4) Pentru scripturistică 5 fl. v. a. 5) Trei orgii de lemne pe sēma învățătoarei, 6) quartir cu grădină de legumi.

Dela reflectante se pretinde ca recursul instruat conform presciselor legale și adresate comitetului parochial din Curtacheri, să-și trāmită P. On. Domn protopresviter și inspector școlar Georgiu Popoviciu, în Șiria (Vilagos). Dela reflectante se poftēșce a și conduce și strana și a-și presenta în st. biserică în care-va dīnă de Duminecă ori sârbătoare pentru a-și arăta desteritatea încant. Alēsa învățătoriu numai după un an de probă pōtē fi întărită.

Curtacher, la 2/14 Octomvre 1894.

*Iosif Ursu, m. p.*  
președinte.

*Moisa Mregea, m. p.*  
notariu.

În conțelegere cu: **GEORGIU POPOVICIU**, m. p. protopresviter și inspector.

—□—

Pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din **Apateul rom.**, protopresviteratul Orădii-mari să escrie concurs cu termin de alegere pe **13/25 Novembre a. c.**

Emolumentele sunt: 1) Casă parochială cu intravilanul 20 fl.; 2) 32 jugere pământ arătoriu și 8 jugere fēnaș (din ritul de jos și puste) 250 fl.; 3) Dela 80 numere de casă câte o măsură bucate 80 fl.; 4) Dela tot numărul de casă câte o ție de lucru ori 30 cr. 24 fl.; 5) Folosirea cimiteriului 10 fl.; 6) Venitele stolare după calculul mediu alor 4 ani din urmă 40 fl. — De tot 424 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie, su t poftiți a-și substerne recursele provēdute cu documentele recerate pentru parochie de clasa III-a și adresate comitetului parochial din Apateul-rom., se le subșternă subsemnatului protopop în Oradea-mare, până în 10/22 Novembre a. c. avēnd recurenții până la alegere a să presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sânta biserica din Apateul rom., spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop.

—□—

Să escrie concurs la parochia din **Craiova**, de a III. clasă, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare.

Dotățiunea anuală este: 1) Folosirea alor 13 jugere și 1584<sup>o</sup> pământ arătoriu; 2) Birul preoțesc câte una măsură cucuruz dela 108 familii; 3) Stolele îndatinate; 4) Un intravilan parochial spre folosință; 5) Competința de pășiune și lemnărie care tōte laolaltă fac 408 fl.

Aspiranții la această parochie au să-și subșternă petitul ajustat cu documentele necesarie adresate comitetului parochial la protopresbiterul tractual Petru Suci, p. u. (Ökrös) în terminul sus spus și în vederea §-lui 18, din regulamentul pentru parochii, să pot înfățișa înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvânta.

Craiova, 1/13 Octobrie 1894.

Comitetul parochial.

*Petru Suci, m. p.*  
protopresviter.

—□—